

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento výukový materiál byl vytvořen a financován v rámci programu OPVK projektu "Kvalitní příprava učitelů a výuka pro všechny" registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.2.00/03.0000

1. JAZYKOVÉ ÚTVARY V ČESKÉM JAZYCE

TÉMA: ODBORNÝ STYL

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

ROČNÍK: 2.R., STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ, pro třídy se speciálními vzdělávacími potřebami

KLÍČOVÁ SLOVA: ODBORNÝ STYL, RYSY, DRUHY, STAVBA, JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY, FORMY, ÚTVARY

ŠKOLA: STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ HLUBOŠ

X 13-17:53

POSTUP

1. strana - ÚVOD
2. strana - METODIKA
3. strana - ODBORNÝ STYL
4. strana - RYSY
5. strana - DRUHY
6. strana - DRUHY
7. strana - STAVBA
8. strana - JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY
9. strana - FORMY
10. strana - ÚTVARY
11. strana - POUŽITÉ MATERIÁLY

X 13-17:47

ODBORNÝ STYL

funkční styl

funkce - odborně sdělná

- vzdělávací - adresáta poučuje, předává mu poznatky z vědních oborů a odborných oblastí lidské činnosti

nejde o sdělování informací
má vypracované pojmosloví
projevy jsou vypracované
slouží k co nejpresnějšímu podání faktů a poznatků

5 2-17:14

RYSY

- připravenost
- oficiálnost
- monologická forma
- zpravidla psaná forma
- situační nezakotvenost
- jednotné téma
- uzavřenost celistvost obsahu
- přesnost
- úplnost
- propracovanost
- jednoznačnost
- objektivita
- termíny
- terminologie

5 2-17:14

DRUHY

- 1. STYL POPULÁRNĚ NAUČNÝ**
 - obrací se k laickému (problematiky neznalému) adresátovi či začátečníkovi v oboru
 - užívá základní pojmy
 - nezabíhá do detailů
 - snaží se o pochopení hlavní podstaty a osvojená základní terminologie
- 2. STYL PRAKTICKY ODBORNÝ**
 - počítá s adresátem již poučeným, znalým termínů a problematiky, pojmů
- 3. STYL VĚDECKÝ - TEORETICKÝ**
 - je určen odborníkům
 - text je těžký, nesrozumitelný laikovi
 - velké množství termínů, pojmů, cizí slova

5 2-17:14

- 4. STYL UČEBNÍ**
 - předává nejenom odborné poznatky, ale musí je předat tak, aby jejich výběr, rozsah, způsob předání odpovídaly cílové skupině

5 2-17:14

STAVBA ODBORNÉHO STYLŮ

struktura - kompozice je do detailů promyšlená
 - obsah musí být vystaven logicky, jasně, jednoznačně, přehledně
 - text je pro lepší orientaci a srozumitelnost důkladně propracován

1. horizontální členění odborného textu
 - popisný název textu
 - tématicky uzavřené kapitoly a odstavce
 - členění podle číselných řádů (1., 1.2, 1.3.....)

2. vertikální členění odborného textu
 - vypracovaný obsah či osnova
 - členění do číselných řádů jsou prostředkem i pro vertikální členění
 - rozlišení různé závažných částí textu různými typy a velikostí písma (závorky, pomlčky, grafy, obrázky, tabulky)
 - poznámkový aparát
 - resume (cizojazyčné shrnutí)
 - přílohy - obrazová dokumentace
 - rejstříky
 - odkaz na odbornou literaturu

5 2-17:14

4. větná stavba
 - bývá komplikovaná, složitá
 - používají se mnohonásobně rozvinutá souvětí

5. mluvené odborné projevy
 - musí být v zájmu srozumitelnosti
 - přednášení v přiměřeném tempu
 - náležité frázování, intonace
 - používání názorných pomůcek
 - důležitá zpětná vazba s posluchači

5 2-17:58

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

- výlučně spisovné prostředky
 - neutrální a citově nezabarvená pojmenování
 - termíny a vypracovaná terminologická soustava -
 - termin - české odborné názvy, pojmy
 - jednoznačné, pojmové pojmenování
 - funkce - pojmenovací, poznávací
 - nesmí být expresivní
 - termíny v oboru ustálené

- terminologie - názvosloví, pojmosloví
 - používané tvary - infinitivní spojení, dějová podstatná jména,
 přechodníky, značky a symboly místo slovníku pojmenování

5 2-17:58

ÚTVARY

1. FORMA MLUVENÁ
 - přednášky a referáty

2. FORMA PSANÁ
 - disertace - rozsáhlá, vědecká práce, teoretiky řeší problém
 - výklad - odborně objasňuje vznik, podstatu, a vývoj jevů, úvod, stat', závěr
 - přednáška - mluvená forma projevu
 - odborný referát - běžný slohový útvar odborné vzdělávacího i vědeckého stylu
 - odborný popis - vzniká na základě důkladného pozorování, text je doplněn tabulkami, grafy, obrázky, popisuje fungování, zákonitosti, postup zpracování, vztahy
 - návod - praktické vysvětlení a poučení, jak s něčím zacházet, jak něco používat
 - popis pracovního postupu - pořadí činnosti
 - esej - menší slohový útvar, podává autorovo zamyšlení nad určitým tématem
 - úvaha - autor se zamýšlí nad problémem, vysvětluje důvody, osobní stanovisko a názor, nejde o poznatky a informace
 - kritika a recenze

5 2-18:10

POUŽITÉ ZDROJE:

1. Kvítková N., Helcová I.: Čeština pro učební obory středních odborných učilišť, Praha 1997, SNP
 2. Štěrbová L., Vytejšková O.: Český jazyk pro 1. -3, ročník Odborných učilišť, Praha 1998, SNP
 3. Olchová, J. a kolektiv: Písemná a ústní komunikace, vyd. Hyl s.r.o., 2010, Valašské Meziříčí
 4. Mašková, D.: Český jazyk, přehled středoškolského učiva, Třebíč, 2006, vyd. PV
 5. Galerie Smart program

X 13-18:24